

Iz tega razloga in ker od še daljših poizvedeb ni pričakovati nikakega vspéha, bilo je s porabo §-a 362. kaz. pr. r. prvosodno rzsodbo razveljaviti in obtoženca oprostiti obtožbe in povračila stroškov.

Javno pravo.

a) Tožba mestne občine tržaške zoper deželni odbor kranjski.

C. kr. državno sodišče je po javni razpravi dne 9. julija t. l. o tožbi mestne občine tržaške proti deželnemu odboru vojvodine Kranjske na povračilo bólničnih stroškov v znesku po 905 gld. 64 kr. spoznalo za pravo:

Tožba mestne občine tržaške, naj bi se spoznalo, da deželni odbor kranjski je dolžan občini tržaški kakor lastnici mestne bólnice povrniti znesek 905 gld. 64 kr., kakor potrošek bólnice za Marijo Simončič roj. Šibenik iz Rakitnika v občini Slavini, za čas od 14. decembra 1880 do 23. novembra 1883, se odbije.

Razlogi.

V tožbi se navaja:

Marija Simončič obolela je na paralizi in bila vsprejeta dne 14. septembra 1880 v mestno bólnico tržaško. Še isti dan poslalo e oskrbníštvo tega zavoda zapisnik o vsprejemu c. kr. okrajnemu glavarstvu v Postojini, da se potrdi pristojnost vsprejete bolnice v Rakitnik občine Slavine in njeno ubožtvo.

Občina Slavina pa ni pripoznala njene pristojnosti, in bodi občina tržaška, bodi c. kr. okrajno glavarstvo v Postojini sta do leta 1883. imela dovolj posla, da doženeta njeno pristojnost. Med tem časom ostala je Marija Simončič v mestni bolnišnici tržaški in oskrbníštvo tega zavoda je o tem poročalo redoma vsaki tretji mesec deželnemu odboru kranjskemu. Akoravno niso mogli odpustiti bolnice iz bolnišnice, zahteval je deželni odbor kranjski njen odpust, odklonil vsako povračilo naraslih stroškov in pri tem sklepu tudi ostal. Radi tega je naraslo mestni občini tržaški 905 gld. 64 kr. stroškov.

Neopravičeno je, da deželni odbor kranjski odreka povračilo stroškov. Naredba z dne 17. junija 1869. leta ne prepoveduje

vsprejemati kroničnih bolnikov v bolnice, ako stanje njih bolezni zahteva zdravniško oskrb. In to je bilo vprav pri Mariji Simončič. Nadalje dognala se je njena pristojnost še le v mesecu oktobru 1883. l. in jo je pripoznalo c. kr. okrajno glavarstvo v Postojini z odlokom z dne 5. oktobra 1883. Konečno nima mestna občina tržaška razun mestne bólnice nobenega zavoda za neozdravne bolnike. Stroški računali so se le po 84 kr. na dan. Zaman se je povračilo zahtevalo od občine slavinske.

Potrošek je popolnoma opravičen, bodisi da je bil storjen radi domovinske pravice na račun občine Slavine, ali pa na račun deželnega zaklada kranjskega. Po tem takem je tudi tožba opravičena, ker bi se sicer i občina Slavina i tudi dežela kranjska izgovarjale druga na drugo in bi ostala tirjatev tako nepokrita.

Prosi se torej spoznati: Deželni odbor kranjski je dolžan mestni občini tržaški kakor lastnici mestne bolnice povrniti znesek 905 gld. 64 kr. kakor potrošek bólnice za Marijo Šimončič roj. Šibenik iz Rakitnika, v občini Slavini, za čas od 14. decembra 1880 do 23. novembra 1883.

V protispisu navaja deželni odbor kranjski:

Mestni magistrat tržaški izkazuje, da je za oskrb Marije Simončič v tržaški bolnici 903 gld. neporavnanih stroškov.

Že ko je došlo prvo naznanilo oskrbništva tržaške bolnice o vsprejemu Marije Simončič, konstatoval je deželni odbor iz njega samega, da spada Marija Simončič med one neozdravne bolnike, katerih ni sprejeti v javno bolnico; zato je tudi pristavil, da mestna občina tržaška nikakor ne more zahtevati od deželnega zaklada kranjskega povračila naraslih stroškov. Temu nazoru deželnega odbora takrat ni ugovarjalo oskrbništvo bólnice.

Pozneje je konstatoval deželni odbor, da je Marija Simončič božjastna in otemnelega uma, in zaradi tega neozdravna, in nikakor ne spada v oskrbo bolnišnice.

Ker se v tem času razprava, pričeta radi pristojnosti Marije Šimončič ni mogla završiti, zdelo se je deželnemu odboru potrebno, vnovič izjaviti oskrbništvu bolnice v Trstu, da nikakor ne more vstreči zahtevi radi povračila oskrbovalnih stroškov, in je pristavil, da bi se bila morala odpustiti Marija Šimončič iz bolnice, to pa tem bolj, ker je že itak znano, kako dolgo da se zavlečejo razprave o pristojnosti, in ker vprašanje o domovinskem razmerji ne

daje niti najmanjšega povoda, da se zavleče odpust iz bolnice, niti naslova, da bi bilo moči bolnične stroške zahtevati od deželnega zaklada.

Z ozirom na prigovor oskrbnništva, da tržaški magistrat ne prevzema bolnikov iz ondotne bolnice in jih ne spravlja domov, ker nima Trst nikakega zavoda za neozdravne bolnike in tudi ni po nobenem zakonu zavezan, ustanoviti tak zavod, povdarjal je deželni odbor, da to mestne občine tržaške nikakor še ne odveže dolžnosti, ki jo ima po domovinskem zakonu. Nanašaje se na te razloge je deželni odbor večkrat odločno protestoval proti plačilu imenovanih oskrbovalnih stroškov iz deželnega zaklada kranjskega.

Dne 23. novembra 1883 umrla je Marija Šimončič v tržaški bolnici. Meseca januarja 1884. leta pa je vposlalo oskrbnništvo bolnice račun o bolničnih stroških, v katerem so bili izkazani skupni oskrbovalni stroški za Marijo Šimončič v znesku 984 gld.; deželni odbor jih ni hotel pripoznati.

Konečno je vendar mestni magistrat tržaški z dopisom z dne 29. decembra 1896 izrecno pripoznal, da se deželni odbor popolnem opravičeno upira in je le zahteval, da se pokrijejo samo stroški za prvo oskrbovalno dobo od 25. do 30. avgusta 1880 v znesku 5 gld. 4 kr., potem za prve tri mesece druge oskrbovalne dobe v znesku 73 gld. 80 kr., torej v skupnem znesku 78 gld. 80 kr.

Izplačilo te svote v znesku 78 gld. 80 kr. je tudi deželni odbor ukrenil, a ob enem je zopet odločno odklanjal plačilo ostalih oskrbovalnih stroškov.

Ker se je pri oskrbnini za 90 dni druge oskrbovalne dobe vrinila računsko pomota, se je poravnala ta razlika s pozneje nakazanim zneskom 1 gld. 80 kr.

Na skupne stroške 984 gld. 48 kr. se je poravnalo iz kranjskega deželnega zaklada 80 gld. 64 kr.; povračilo ostanka 903 gld. 84 kr. pa je kakor preje zavrnilo.

Oskrbovalnih stroškov za neozdravne, za zdravljenje po javnih bolnišnicah nesposobne bolnike ni moči zahtevati od deželnega zaklada. Da pa je prištevati Marijo Šimončič med take bolnike, dokazano je po listinah, ki jih je oskrbnništvo tržaške bolnice doneslo samo. Zato pa je bilo Marijo Šimončič tem preje odpustiti iz bolnice, ker je deželni odbor že takoj s pričetka in še večkrat

pozneje silil na to. Razlog, da njena domovinska pravica tisti čas še ni bila pojasnjena, stvari ne more predrugačiti.

Opomnjo v tožbi, da vsled spora o pristojnosti Marije Šimončič ni bilo moči prepustiti samej sebi, pobijajo za to veljavne določbe domovinskega zakona. Dolžnost občine tržaške, kakor občine bivališča pa je bila, za stanovanje omenjene osebe, odpuščene iz bolnice, primerno skrbeti, dokler se ne dožene domovinstvo. V tem smislu je tudi popraviti tožbeno trditev, češ, nobeden zakon ne more naložiti občini bivališča oskrbniških stroškov, naraslih za kako drugam pristojno osebo. Po domovinskem zakonu, čigar določila proglašča ministerska naredba z dne 17. junija 1869 za jedino odločilna pri odpustitvi neozdravnih ter za zdravljenje v bolnišnicah nesposobnih oseb, mora trpeti omenjene stroške občina bivališča, pridržano pa jej je povračilo, katero zahteva lahko od domače občine, ali pa od oseb, ki so po civilnem pravu ali drugih zakonih v to obvezane. To, da tržaška občina nima druge bolnice, nego mestno, pa ne more opravičiti tožbene zahteve.

Brezdovmno ima le malo občin, v Avstriji zavode za neozdravne bolnike; to pa občin bivališča ne odvezuje zakonite dolžnosti, skrbeti za obolele, drugam pristojne ubožce.

Ni torej moči ozirati se na le-to tožbeno zahtevo.

Po ministerski odredbi z dne 17. junija 1869, št. 2. al. 1 ni moči od deželnih zakladov zahtevati oskrbovalnih stroškov, naraslih za neozdravne ter za zdravljenje po javnih bolnicah nesposobne bolnike. Po poročilih oskrbnništva tržaške bolnice pa je bila Marija Šimončič brezdvojbeno takšna bolnica; iz tega izhaja, da povračila omenjenih stroškov ni moči zahtevati od kranjskega deželnega zaklada.

Vsled tega je bilo odbiti tožbeno zahtevo.

b) Jeden okraj ne more biti istočasno v dveh različnih šolskih občinah. Obstoj male šolske občine na ozemlju večje ni dovoljen.

Mestna občina O. tvorila je skupno s kmetskimi občinami Pu., Ha. in Li. jeden šolski okoliš z jedno štirirazredno ljudsko šolo v O. Učni jezik je v spodnjih treh razredih slovenski, nemški jezik je le učni predmet, najvišji razred je pa utrakvističen.

Leta 1894. prosila je mestna občina O., naj se jo izloči iz dosedanje šolske občine in naj se ji dovoli ustanoviti svoj šolski okoliš.

Radi te prošnje se je vršila dne 8. oktobra 1895. l. komisijska razprava in se je naslednje konstatovalo:

Število otrok, v šolo spadajočih, znašalo je v mestu O. pet let povprek 135. Pri vseh teh otrokih pa ni bilo moči določiti narodnosti, oziroma želje njihovih roditeljev, ali naj se bi ustanovila ljudska šola z nemškim učnim jezikom, ker jeden del roditeljev sploh ni prišel na komisijsko razpravo, in ker izjav drugih ljudi, kateri imajo nekaj šolskih otrok na stanovanji in v oskrbi, pa tudi ni bilo moči upoštevati. Zgorejšnje okolnosti so se torej mogle dognati le pri 109 v šolo spadajočih otrocih v mestu O.; od teh pa so njih zakoniti zastopniki reklamovali, in sicer: 1. za narodnost: a) nemško 72, b) slovensko 37; 2. za šolsko organizacijo, in sicer: a) za ustanovitev nemške šole 79, b) proti tej pa 30.

V treh ostalih v isto šolsko občino združenih občinah pa je znašalo število šolo obiskujočih otrok v treh letih povprečno 149.

Zastopi teh kmetskih občin, krajnega in okrajnega šolskega sveta so se odločno izjavili proti ustanovitvi nemške šole v O.

Štajerski deželni šolski svet je pa na podlagi pozvedeb z razpisom z dne 28. septembra 1895, št. 6390, ugodil prošnji mesta O. in mu dovolil ustanoviti dvorazredno ljudsko šolo z nemškim učnim jezikom in s samostojnim krajnim šolskim svetom, hkrati pa zaukazal, da se dosedanja ljudska šola kot okoliška šola za ostale tri kmetijske občine šolskega okoliša preustroji v dvorazredno.

Vsled vložene pritožbe zastopov teh kmetskih občin in krajnega sveta v O. proti tej odločbi potrdilo je sicer c. kr. ministerstvo za nauk in bogočastje z razpisom z dne 8. junija 1896, št. 131 ustanovitev nemške ljudske šole za mestno občino O., vendar pa je spremenilo izrek o dovoljeni izločbi tako, da ostane, kolikor se tiče spadanja v dosedanjo ljudsko šolo v O., vse pri starem.

Na to ministersko naredbo — katere bistvo se je izrazilo že v neki prejšnji odločbi istega ministerstva z dne 7. julija 1893, št. 5613 — določil je deželni šolski svet z razglasom z dne 20. junija 1896, št. 4716, da naj obstoji še nadalje dosedanja šolska občina in dosedanji šolski okoliš, vendar se naj pa ustanovi v tej

večji šolski občini druga manjša šolska občina, katere okoliš naj tvori mestna občina O.; stroške za to novo šolo naj trpi mestna občina O. sama, a stroški za že obstoječo šolo naj se pokrivajo kakor doslej.

Proti zgoraj omenjeni ministerski odločbi priložile so se i mestna občina O. radi zaukazane šolske organizacije i všolane kmetske občine radi ustanovitve nemške šole pri c. kr. upravnem sodišču; le-to jo je z odločbo z dne 24. junija 1898, št. 2844, kakor v zakonu nevtemeljeno razveljavilo. Razlogi te odločbe so naslednji:

»Mestna občina pritožuje se radi tega, češ da se ji je sicer dovolilo ustanoviti lastno šolo, oziroma otvoriti lastni šolski okoliš, vendar pa zabranilo, da se izloči iz dosedanjega šolskega okoliša. V resnici pa bi mestna občina O. po ministerski odločbi z dne 8. junija 1896, št. 131, — katero je izrazil deželni šolski svet v svojem zvršilnem ukazu z dne 20. junija 1896, št. 4716, še natančneje, in sicer popolnoma po smislu ministerstva, kakor kaže le-tega nadaljni odlok z dne 29. oktobra 1896, št. 24391, — tvorila na jedni strani sama šolski okoliš radi vzdrževanja nameravane nemške šole, na drugi strani pa bi ostala še nadalje v zvezi z dosedanjim šolskim okolišem radi vzdrževanja že obstoječe in z omenjenimi tremi kmetskimi občinami skupne šole.

Treba je torej vprašati, če sme po zakonu pripadati jedno in isto občinsko ozemlje dvema različnima šolskima okolišema in šolskima občinama. — Upravno sodišče bilo je mnenja, da se mora to vprašanje zanikati. § 59. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62., izraža načelo, da je vsekakor šolo tam treba ustanoviti, kjer se jedno uro na okrog in v petih letih poprečno nahaja več kakor 40 otrok, kateri morajo obiskovati kako čez polovico milje oddaljeno šolo. Nadaljna uravnava dolžnosti ustanavljanja šol prepuščena je deželnemu zakonodavstvu, katero se mora trdno držati zgorejšnjega načela. Treba je pa nadalje omeniti tudi določbo §-a 62. omenjenega zakona, kateri oskrb potrebnih ljudskih šol načeloma nalaga selski občini. Če pa je že iz tega, da določa državni ljudskošolski zakon obseg za posamezne šole in da nalaga selskim občinam, torej krajevno natančno določenim činiteljem, dolžnost za ustanavljanje, šol izvajati, da je zakonodavec imel v mislih krajevno omejitev posa-

meznih šolskih okolišev, mora to načelo krajevne omejitve tem bolj biti brezdvomno po štajerskem deželnem zakonodavstvu, kajti § 9. zakona z dne 4. februarja 1870, dež. zak. št. 15., določa, da mora imeti vsaka ljudska šola svoj šolski okoliš, katerega tvorijo všolani kraji, krajevni deli ali hiše.

Pri tem so navadno za omejitvev šolskih okolišev merodajne meje občinskega ozemlja, razun če zaradi olajšanja šolskega obiska ne kaže, pridati posameznih občinskih delov šoli sosedne občine. S tem soglašata tudi predpis §-a 4. zakona z dne 8. februarja 1869, dež. zak. št. 11., po katerem obstoja šolska občina iz jedne ali več občin ali njihovih delov, katerih prebivavci pa so po zakonu obvezani obiskovati določene šole (občinske šole). Tudi iz načina pokritja šolskih stroškov — kakor je določeno v zakonu z dne 22. decembra 1872, dež. zak. št. 46., — se jasno razvidi, da je razdelitev šolskih okolišev na Štajerskem vrejena samo po načelu krajevnosti. Po bistvu tega krajevnega načela pripadati more določen kraj le jednemu krajevnemu okolišu ali okraju. Kakor torej n. pr. ni misliti, da bi jedno in isto zemljišče po sedanjem, tudi od istega načela izhajajočem občinskem redu spadalo k dvema različnima občinama, tako tudi po sedaj na Štajerskem obstoječih šolskih zakonih ni dopustno, da bi isto ozemlje, torej v tem slučaju občinsko ozemlje mesta O., tvorilo na jedni strani samo za-se lastni šolski okoliš, na drugi strani pa bi spadalo k šolskemu okolišu, katerega ima skupno z obmejnimi kmetskimi občinami.

Ker pa ministerska odločba z dne 8. junija 1896, št. 131, nasprotuje tu razvitemu in v zakonu vtemeljenemu pravnemu naziranju, bilo je ugoditi pritožbi občine O. in izpodbijano določbo v smislu §-a 7. zakona z dne 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, razveljaviti, ne da bi imelo upravno sodišče kak povod, nadalje se pečati s pritožbo kmetskih občin, ker se naslanja ta pritožba v bistvu le na navidezne pritožne točke, in ker ima po razveljavljenju izpodbijane odločbe upravno oblastvo že itak dolžnost, da po morebitni potrebni dopolnitvi razprave vnovič spozna o prošnji mestne občine O. «

Na podlagi te odločbe upravnega sodišča je c. kr. ministerstvo za nauk in bogočastje z odlokom z dne 31. julija 1898, št. 18911,

odklonilo ministerske rekurze krajnega šolskega sveta v O. in všolanih kmetijskih občin proti odločbi deželnega šolskega sveta z dne 28. septembra 1895, št. 6390, in potrdilo v tej odločbi dovoljeno izločbo mestne občine O. iz zveze dosedanje šolske občine iz razlogov, ki so ondu navedeni.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v 7., 8. in 9. številki naslednje razprave: Dr. E. Lovrić: Studije iz ženitbenoga prava (nadaljevanje.) Dr. M. Košutić: Zastara po avstrijskom privatnom pravu (konec.) Petar Petaj: Njebliko spornih pitanja iz kaznenoga postupnika o postupku glede prekršaja (nadaljevanje in konec). Dr. S. Posilović: Novi vidici v kaznenom pravu (nadaljevanje). Dr. J. Strohal: Je-li po našem općem gradjanskom zakonu isprava ugovor? Dr. Fr. J. Spevec: Prawo prywatne austriackie. Dr. J. Hoholač: O nuždi reforme upravnoga postupka. Dr. N. Ogorelica: Još nekoliko spornih pitanja iz kaznenoga postupka. J. Wagner: Kako moraju biti sastavljeni izkazi o poreznom zaostatku, temeljem kojih se može dozvoliti ovrha.

O knjigi »*Das oest. Verordnungsrecht*« dra. Ivana Žolgerja, katero smo naznanili v letošnjem listu str. 84, je napisal v »*Oest. Zeitschrift für Verwaltung*« z dne 7. julija 1898 št. 27 »Sp« (Spann, bivši sekcijški šef v naučnem ministerstvu), ugledni strokovnjak, jako laskavo oceno za našega rojaka. Med drugim tudi piše:

»Pri takih razmerah (današnjem stanju ustavnega prava) je pač srečna misel, če se tudi za našo domovino stori poskus, znanstveno razmotriti pravo naredbe v celoti in sicer v posebnem oziru na upravno stran. Rešitvi stavljenе naloge je moglo biti le ugodno, da je to započel mož iz upravne službe, ki ima tedaj neposredni pogled v prakso, v potrebe ljudstva, v rabo raznih oblastev. Književno delo, katero imamo pred očmi, je »*Oest. Verordnungsrecht*, v. Dr. J. Žolger, Innsbruck, Wagner, 1898«. Naj se misli kakor koli o nekaterih v tem delu označenih nazorih, tajiti se ne da, da se je izkazal pisatelj juridično izurjenega, bogati tvarini literarnih pripomočkov, pozitivnih določeb in praktičnega razsodja dobro večšega moža, da je — če tudi se na več krajih naslanja na dosedanje znanstvene vspehe — vendar glede na veliko vrsto vprašanj dospel do važnih novih posledic, ali da je to, kar je, izvežbanemu praktiku pri izvršitvi svojega poklica v spretni razpolagi sestavil v jasni sestav. S pravo pridnostjo čebele podaja skoraj za vsak stavek pojasnovalne vzglede, posebno pa je hvaliti in povdarjati obče umljiv jezik in nepristranost v razlagi. Upamo, da pričujoče delo povzroči v praksi važne spremembe, in da najde pred vsem pozornost onih višjih oblastev, ki so poklicane v prvi vrsti uplivati na poslovanje uprave, in ki morejo iz tega